

DAG VOGELS, DAG BLOEMEN

Het huidige kabinet bezuinigt fors op natuurbescherming. Ook onderzoeksinstituut Alterra voelt dat stevig in haar portemonnee. Natuurbescherming is uit. Hoe moet het nu verder?

tekst: Albert Sikkema / illustratie: Henk van Ruitenbeek

Herman Eijsackers

Voormalig wetenschapsdirecteur van de Environmental Sciences Group, nu adviseur bij het ministerie van EL&I:

‘Eén Kamerzetel verschil tussen VVD en PvdA en die bezuiniging van 60 procent op de natuuruitgaven was er niet geweest. Maar **ver voor de verkiezingen stelde een beleidsadviescommissie al vast dat het anders moet met het natuurbeleid**. Er moest een dynamischer natuurconcept komen. Niet alleen natuur conserveren, maar meebewegen met omgevingsfactoren en de klimaatverandering. En de functionele aspecten van natuur, de ecosysteemdiensten, moesten meer aandacht krijgen.’

Jack Faber

Teamleider Ecology and Wildlife Management Alterra:

‘**We moeten meer kijken naar de waarde van groen, in de vorm van ecosysteemdiensten**. Bijvoorbeeld: een goede bodem neemt water op in natte perioden en voert die geleidelijk af. Daarvoor heb je regenwormen nodig als onderdeel van een complex ecosysteem. Dat wordt alleen maar belangrijker door de klimaatverandering en extreme weersomstandigheden. Daarmee heeft een goede bodem waarde voor de boer en de waterbeheerder. De beheerskosten liggen nu bij de boeren en waterbeheerders, maar die krijgen er weinig voor terug van de maatschappij. Ik voorzie dat er andere geldstromen ontstaan zodat die beheerders daarvoor beloond gaan worden. Bij de uitwerking daarvan kan Alterra een belangrijke rol spelen.’

Herman Eijsackers

‘Veel ecologisch onderzoek is in wetgeving ingebouwd, zoals de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. Maar **ik vraag mij weleens af of ecologen weten wat de gemiddelde Nederlander boeit in natuur**. Wat voor natuur hebben die mensen nodig? Ik vraag daarom nadrukkelijk aandacht voor urbane ecologie, de alledaagse natuur in en om de stad.

Natuur in woonwijken, maar ook op industrieterreinen, is een nichemarkt. Ik pleit ervoor dat ecologen inspelen op de verschillende behoeften aan natuur. De EHS staat nog steeds als basisstructuur voor de natuur in Nederland, maar de junglebus van Wim Timmermans in Rotterdam speelt ook in op een natuurbehoefte.’

Robbert Snep

Onderzoeker team Stadsregionale ontwikkeling van Alterra:

‘Door de aandacht voor het behoud van bedreigde soorten, zijn we de afgelopen jaren gaan denken dat de natuur afhankelijk is van de mens. Niets is minder waar, **de mens kan niet zonder natuur, andersom gaat prima**. Onze afhankelijkheid van natuur wordt in toenemende mate door het bedrijfsleven en lokale overheden herkend. Neem de huidige droogte - dan wordt die afhankelijkheid in de praktijk zichtbaar.

De kennisbehoefte verandert. Natuur is niet meer alleen iets dat respect en bescherming verdient, maar dat ook kansen biedt. Er komt meer vraag naar hoe natuur kan bijdragen aan duurzame steden en duurzaam ondernemen. De vraag is wel: hoe beschrijf je die duurzaamheid? Ik kan een m2 groen omschrijven als EHS, als leefomgeving, als landschap en als plek om een bedrijventerrein gezond te maken. De term ‘ecosysteemdienst’ is wetenschappelijk jargon en inmiddels een beleidsterm. Maar we moeten dat jargon niet opleggen aan de maatschappij. We moeten eerst goed weten wat er leeft, welke behoeften er zijn en dan concreet de diensten benoemen die aansluiten bij die behoefte.’

Joop Schaminee

Hoogleraar leerstoelgroep Natuurbeheer en plantencologie:

‘Het draagvlak voor natuurbescherming is afgenomen en daar moeten we zeker lessen uit trekken. Het natuurbeleid is teveel vanuit een juridisch kader opgetuigd. De in-

voering van Natura 2000 heeft geleid tot ingewikkelde regelgeving voor boeren en buitenlui waar ze zich niet prettig bij voelen. De regeling voor agrarisch natuurbeheer is veel te complex – teveel gehannes met papieren, teveel controle en te weinig visie en vertrouwen.

Daar komt bij dat de grote natuurbeschermingsorganisaties zich teveel hebben opgesteld als regenteske grootgrondbezitters. Ze hebben zich onvoldoende laten inspireren door andere partijen in het landelijk gebied. Dat werkt nu tegen ze. De natuursector is te weinig verbonden met mensen, ze trekt te weinig op met waterschappen, landbouw- en recreatie-organisaties.'

Jurgen van der Heijden

Jurist aan de UvA en adviseur ruimtelijke inrichting bij AT Osborne:

'De Nederlandse economie is een optelsom van monomane activiteiten. Iedereen doet zijn ding, vaak worden anderen opgezadeld met de kosten. Maar een activiteit kan ook een positief effect hebben op andere sectoren. Dat principe probeer ik toe te passen in het natuurbeleid. **Ik zoek naar business cases waarbij ik natuur koppel aan onderwijs, sport of recreatie.** Het natuurbeleid draaide volledig op belastinggeld. Dat kun je nu vergeten. Je hebt dus partners nodig waarmee je de kosten van onderzoek en ontwikkeling kunt delen. Een goede bodem houdt water vast en beperkt de hoeveelheid plantenziekten – daar kun je de gebruikers voor laten betalen. Deze manier van denken dringt nu door bij Alterra, maar ook bij ingenieursbureaus als Arcadis en bouwbedrijven.'

Joop Schaminee

'Het is goed dat we onderscheid maken tussen topnatuur – bijzondere natuur die speciale zorg verdient – en breedtenatuur, waar heel goed een ruitpad doorheen kan lo-

pen. Met dat oog moeten we ook naar de ecologische verbindingzones kijken. Misschien moet een deel van die verbindingzones er helemaal niet komen, want voor de meeste planten werken die zones helemaal niet. Ons land is een oud cultuurlandschap, 99,9 procent van het land is aangelegd. De voorgestelde migratie van wild tussen gebieden is veelal romantiek. Natuurgerichte boeren kunnen prima het landschap en die breedtenatuur onderhouden, dat hoeft Natuurmonumenten niet te doen. Maar ze kunnen geen topnatuur beheren. **Je moet wel grenzen stellen. Een snelweg langs het Naardermeer kan gewoon niet.**

De natuur als zodanig staat niet ter discussie. Als ik mensen zeldzame plantjes laat zien, vinden ze dat prachtig. Ik hou weleens voordrachten over natuur bij de Rotary voor projectontwikkelaars. Die zijn eerst argwanend, maar aan het eind van de avond spreken we elkaars taal. Zij willen ook een duurzame leefomgeving, niemand is daar laconiek over. Voorwaarde is wel dat je naar elkaar luistert en ruimte geeft aan ontwikkeling.'

Tia Hermans

Onderzoeker Dynamiek Ruimtegebruik Alterra:

'Het soortenbeleid is uit, er is dit jaar ook minder geld voor onderzoek aan ecosystemen. We moeten nu anders gaan denken, we denken nog teveel vanuit ons onderzoekersaanbod. We moeten denken vanuit de vraag van de topsectoren. Niet alleen vanuit de land- en tuinbouw en het watermanagement maar ook vanuit de andere zes (energie, life sciences, logistiek, creatieve industrie, chemie, en hightech). Landschap en natuur kunnen een verbindende factor zijn tussen de topsectoren. Daarbij moeten we de term 'ecosysteemdienst' vermijden, want die term is aanbodgericht vanuit het groene domein. We moeten die term vertalen, denkend vanuit de behoefte van de topsectoren. Dit betekent ook dat we in gesprek moeten en nieuwe allianties moeten maken. **Zo ontstaat een nieuw perspectief voor Alterra.** Een aantal mensen is hier al mee bezig, maar anderen zitten nog in de realisatiefase dat de wereld is veranderd.'

[E]

ALTERRA AND THE CUTS

Nature conservation has gone out of style, at least in Dutch government circles. What will this mean for Alterra, which will not emerge unscathed from the nature budget cuts? It was already time for a change, says government advisor **Herman Eijsackers**. Ecosystem services are the way to go: see nature in economic terms and get users to pay for what it provides. And think outside the box: there's a niche market in urban pockets of nature. Alterra's **Jack Faber** agrees and sees a role for Alterra. What we need now is new funding mechanisms. Alterra researcher **Robbert Snep** warns against getting bogged down in jargon: get on with identifying needs and ways to meet them. For Prof **Joop Schaminee** there are lessons to be learnt from the drop in public support for conservation. Cut bureaucracy, keep in touch with people, and distinguish between nature that farmers can manage, and vulnerable areas that need conservation organizations. Amsterdam Law prof **Jurgen van der Heijden** would like to see more collaboration across sectors, linking nature with education or sport for example. And Alterra's **Tia Hermans** says thinking must become more demand-driven. If Alterra staff stop licking their wounds and look for new alliances, a threat may turn out to be an opportunity.

The full story? resource.wur.nl/en